ఈ వారం కథ

పునర్జన్మ!

జె. భాగ్యలక్ష్మి

నేను ఆఫీసు నుండి ఇంటికి రాగానే ముందుగా సునీత కనిపించింది. తను రాధ కొడుకును ఆడిస్తోంది.

"రాధ వచ్చిందా?" అన్నాను.

అవునని తలూపింది.

"మళ్లీ గొడవలా?" అన్నాను. తిరిగి తల ఊపింది. ఇంతలో బాబు "మామా మామా" అంటూ నాపైకి ఎగబడ్డాడు. వాడిని తీసుకొని వంటింట్లోకి వెళ్లాను. అమ్మ, రాధ ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నారు. నన్ను చూడగానే ఊరుకుండి పోయారు. ఒక పీట వాల్చుకున్నాను. సునీత బాబును తీసుకుని బయటకు వెళ్లింది. అమ్మ నాకు కాఫీ ఇచ్చింది.

"అంతా బాగేనా రాధా?' అన్నాను. అది కొంగులో మొహం దాచుకుని వెక్కటం ప్రారంభించింది. అమ్మ అంది "దాని బాగు మూడేళ్లనుంచి చూస్తున్నదే కద నాయనా. ఆ మనిషి మారడు. దీని కష్టాలు తీరవు. దీనికి తోడు ఆ బిడ్డ ఒకడు. ఏం తలరాతో దీనిది" అని నిట్టూర్చింది.

తమ్ముడు రాఘవ వచ్చినట్లున్నాడు. వాళ్ల వదిననేదో అడుగుతున్నాడు. నేనివతలికి వచ్చాను.

"రాధ మళ్లీ వచ్చిందటగా" అన్నాడు. నేను తలఊపాను.

"రెండు రోజులకొకసారి పుట్టింటికి పరుగెత్తుకొస్తుంటే ఆ సంసారం గడచినట్లే" అన్నాడు గట్టిగా.

"రాఘవా" అన్నాను కాస్త మందలింపుగా.

"నేను నీలా మాటలు మనసులో దాచుకొనేవాడిని కాదు. ఉన్నదేదో పైకే అంటాను. నిజమే దీని మొగుడు తాగుబోతు. కొడతాడు. తిడతాడు. అత్తమామలు పట్టించుకోరు. మనం చెయ్యగలిగినంత చేశాం. చెప్పగలిగినంత చెప్పాం. ఇంకేం చెయ్యగలం! అది కాస్త ఓర్చుకోవాలి మరి."

నేను మాటలు పెంచకుండా అక్కడినుండి కదిలాను. ఆ రాత్రి భోజనాలన్నీ మౌనంగానే జరిగాయి. ఆ తర్వాత సునంద స్కూలు పుస్తకాలు ముందు నేసుకు కూర్చుంది. శ్రీనాథ్ ఏవో డ్రాయింగులు వేసుకొంటున్నాడు.

రాధ మాట మళ్లీ రాఘవే ఎత్తాడు. "ఇప్పుడు కొత్తగా ఏం జరిగిందే?" బాబును ఒడిలో జోకొడ్తున్న రాధ నెమ్మదిగా అంది. 'ఇంక ఆ ఇంటికి నేను వెళ్లను...''

అందరం గతుక్కుమన్నాం.

"వెళ్లక?" రాఘవ అడిగాడు.

"ఇక్కడే ఉంటాను"

"అదెలా కుదురుతుందే నీ భర్తా, సంసారం ఉండగా" అన్నాను నెమ్మదిగా. రాఘవ అందుకున్నాడు. "నానుస్తావేమిటన్నయ్యా. దాని పెళ్లి చేశాం. మన బాధ్యత తీరింది. ఆ అప్పులింకా తీరనేలేదు. ఇంకా చదువుకొంటున్న తమ్ముడు, చెల్లి ఉన్నారు. రేపు నీకూ పిల్లలు పుడతారు. నాకూ పెళ్లవుతుంది. ఇన్ని బాధ్యతలమధ్య మరో ఇద్దరిని జీవితాంతం పోషించటం..."

"రాఘవా..." సునీత కొంచెం గట్టిగానే పిలిచింది. నొచ్చుకొంటున్నట్టు స్వరం తగ్గించి, "రాఘవా రాధ మన పాప. ఈ ఇంట్లో పుట్టినవాళ్లందరికీ ఈ ఇంట్లో ఉండే హక్కుంది. అదృష్టం కొద్దీ కొన్ని జీవితాలు బాగుపడతాయి. కొన్ని బాగుపడవు. మనవాళ్లు, తనవాళ్లు అని ఉన్నది ఒకరినొకరు ఆదుకోటానికి. అంతేగాని జీవితాలు మీ అక్కౌంట్ల పుస్తకాలు కావు లెక్క పూర్తవగానే మూసెయ్యటానికి."

రాఘవ వాళ్ల వదిన మాటలకు కాస్త తగ్గాడు. "నేనేమన్నాను వదినా! దానిని తొందర పడొద్దన్నాను. కాస్త ఆలోచించమన్నాను."

"ఇక అందరూ వెళ్లి పడుకోండి. రేపు మాట్లాడుకోవచ్చుగాని" అంటూ లేచింది అమ్మ.

ఆ రాత్రి సునీత అంది "రాధ పడే బాధలు మాటలకు కూడా అందవు. దీనికేదో పరిష్కారం చూడాల్సిందే."

"ప్రస్తుతానికి అది కాస్త కోలుకోనీ. తర్వాత అతనిని పిలిపించి మాట్లాడుదాం."

"ప్రతీసారీ ముంచుకొచ్చినపుడు ఇక్కడికి రావటం, కాస్త తేరుకోగానే గొర్రెను కసాయివాడి దగ్గరకు పంపినట్లు పంపటం. అతనింక బాగుపడడండీ. రాధనిక్కడే ఉండనివ్వండి. ఏదయితే అది కానీ..." నేనేం మాట్లాడలేదు. ఇలాంటి విషయాలలో తొందర పడకూడదని నాకు తెలుసు.

మా బావది ఆ ఊరే. మరునాటి సాయంత్రం ఆఫీసు నుండి నేరుగా వాళ్లింటికే వెళ్లాను. ఇంటి ముందు దీపమైనా లేదు. కాస్సేపు అక్కడే అరుగుమీద కూర్చున్నాను. పక్కింటి నుండి కాబోలు పెద్దామె వచ్చింది. "ఎవరూ" అంది దగ్గరగా వస్తూ. "ఓహో నువ్వా నాయనా? నీ చెల్లెలు మాటిమాటికి మీ ఇంటికి పరుగెత్తిపోవటం నువ్వామెను వెనకేసుకు రావడం మామూలేగా" అంది తలుపు తీసి లోపలికి వెళ్తూ. దీపం వెలిగించింది. నేనూ లోపలికి వెళ్లాను. ఆమె నేలమీదే చతికిలబడి గోడకానుకొంది. నేనక్కడే ఉన్న కుర్ర కుర్చీమీద కూర్చున్నాను. "మా అదృష్టం ఏమిటో ఉన్న ఒక్క కొడుకు అట్లా, వాడి సంసారం ఇట్లా..."

"పెద్దవాళ్లు మీరు నచ్చజెప్పరాదండీ."

"ఏందయ్యా నచ్చజెప్పేది? ఆ చెప్పేదేదో నీ చెల్లెలికి చెప్పు. లోకంలో ఎందరు లేరు గుట్టుగా సంసారాలు చేసుకొనేవారు? భార్యాభర్తలన్న తర్వాత ఎన్నో ఉంటాయి. మగమహారాజు సంపాదించేవాడు, కడుపుకింత తిండి పెట్టేవాడు. నాలుగు మాటలన్నా, నాలుగు దెబ్బలు వేసినా ఆడదే ఓర్చుకోవాలి. వీధిని పడితే అవుతుందా?"

మరీ దారుణమనిపించింది. తిండి కోసం, కేవలం తిండి కోసం అంత హీనంగా బతకాలా? మనం అతి క్షుద్రంగా భావించే కుక్క కూడా కారణం లేకుండా కొడితే తిరుగబడుతుందే. కాస్తో కూస్తో సంస్కారమున్న మనం... మనుషులం... "అసలు నాలుగు మాటలని దెబ్బలు వేయవలసిన అవసరమేముందండీ? మీరు పెద్దవాళ్లు ఉండీ..."

"ఏం పెద్దరికంలే. వాడేనాడు మా మాట విన్నాడు గనుక? ఏమైనా అంటే 'నా పెళ్లాం. నా ఇష్టం. చంపుతాను, నరుకుతాను. మీకు ఇష్టం లేకుంటే ముసలాళ్లిద్దరూ వెళ్లండి' అంటాడు. వాడు సంపాదనపరుడాయె. మా దగ్గరేముంది?"

ఇంతలో తలుపులు ధడాలునతెరిపిస్తూ తూగుతూ లోపలికి వచ్చాడు మా బావ. "ఎవరితో మాట్లాడుతున్నావు ముసల్దానా?"

"నేనుబావా! నాహూను."

"ఓహో! వాసుదేవరావుగారా? నమస్కారం. నమస్కారం. దాన్ని తీసుకొచ్చారేమిటి? మిమ్మల్ని చూసుకొనే దానికంత పొగరు. నేనేం తక్కువవాడిని కాదు. నాకూ తెలుసు దానిని ఎలా అదుపులో పెట్టాలో. 'ఒసే రాధా ఇలా చావు. నీ అన్న ఉంటే నాకేం భయంలేదు. చిన్న వెదురకర్రే విరిగింది. ఈ రోజు నీ ఎముకలే విరుగుతాయి. ఇలారా ఎవడు అడ్డువస్తాడో చూస్తాను."

నాకు ఒళ్లు మండింది. 'నీవంతగా గొంతు చించుకోనవసరం లేదు. రాధ ఇక్కడ లేదు. అసలు మొదట్లో మా రాధ గుట్టుగానే ఉంది. కాని నీవు పెట్టే వాతలు, సిగరెట్టు కాల్చులు, మరెన్నో దౌర్జన్యాలు రోజు రోజుకు పెరిగిపోతుంటే దాని ఏడుపు మాకు వినిపించకుండా ఎలా ఉంటుంది? ఇన్నాళ్లూ మేమూ ఓపిక పట్టాం. చాలు చాలు మీ దాంపత్యం. మా పిల్ల మా ఇంట్లోనే ఉంటుంది. మాకేం బరువుకాదు..."

"ఆ మాటమీదే ఉండు మగాడివయితే. దాని పోషణకని, బిడ్డ ఖర్చుకని నా దగ్గరకు రాకు. మీతో మా సంబంధం ఈనాటితో సరి..."

"దాని నగలు..."

"నగలు గిగలు జాన్తానై. కదలవయ్యా ఇంట్లోనుండి. ఎక్కువగా మాట్లాడావంటే నీ చెల్లెలే చెడిపోయిందంటాను. ఆ బిడ్డ నాకు పుట్టలేదంటాను. కోర్టుకెళ్లి గెలుచుకోనయ్యా కేసు..."

ఆ రాక్షసుడు ఏదో వాగుతూనే ఉన్నాడు. నేను చరా చరా వచ్చేశాను.

ఆ రాత్రి రాఘవ మళ్లీ అడిగాడు. "రాధ సంగతి ఏం చేద్దామన్నయ్యా?"

"బజారుకెళ్లి ఎక్కడైనా కాస్త విషం దొరుకుతుందేమో కనుక్కో. దానికి కొంచెం తాపి మనమూ తాగుదాం. అదీ నచ్చకపోతే దాన్నీ, దాని కొడుకునూ చంపేద్దాం. ఈ భోగభాగ్యాలన్నీ మనమే అనుభవించవచ్చు."

"అన్నయ్యా..."

"అవునురా. అది మన చెల్లి. మనం ఎత్తుకు తిప్పిన పిల్ల. మనలాగే మన అమ్మకడుపున పుట్టింది. కాని ఇప్పుడది భారమయింది. ఎందుకంటే దానికి సంపాదన లేదు. చదువు సంధ్యలు లేవు. ఏదో వదిలించుకునే మార్గంగా ఒక సంబంధం చేశాం. వాడూ కిరాతకుడు దొరికాడు. అది కుమిలి కుమిలి చావటం కంటే ఒకసారిగా చస్తే పీడా వదులుతుందికదా."

"మీరేం మాట్లాడుతున్నారో మీకు అర్థమవుతోందా? రాధ ఇంట్లోనే ఉంది. ఆ అమ్మాయి ఏదో ఒక సమస్యైనట్లు ఈ వాద వివాదాలేమిటి?" సునీత నెమ్మదిగానే చెప్పినా దృఢంగా చెప్పింది. అంత నోరు చేసుకొన్నందుకు నాకూ సిగ్గనిపించింది.

ఆ తర్వాత ఎప్పుడూ మా ఇంట్లో రాధ సంసారం గురించి చర్చలు జరగలేదు. అప్పటికి రాధ ఇరవై ఏళ్ల పిల్ల. వాళ్ల అత్తవారికీ, మాకూ పూర్తిగా సంబంధాలు పోయాయి. దారిలో ఎక్కడైనా కనిపించినా వాడు మమ్మల్ని చూడనట్లే పోయేవాడు.

మాది చిన్న ఊరు. అందరూ తమ చుట్టూ గిరిగీసుకొని ఆ పరిధిలోనే బతికేస్తుంటారు. వాళ్లకు నీతి, అవినీతి, సంప్రదాయం, కులం, మానం, మర్యాద అనేవి ఏకముఖంగా, గానుగెద్దు తీరులో ఉంటాయి. వాళ్లకు కాలక్షేపానికి మాటలు కావాలి. మాటల కోసం విషయం ఉండాలి. ఇరుగు పొరుగుల కథల కంటే ఆసక్తికరమైన విషయాలేముంటాయి? అందుకే కొత్త కొత్తలో వచ్చిన వాళ్లకు, రాని వాళ్లకు రాధ మొగుడిని వదిలేసిందో, మొగుడు రాధను వదిలేశాడో చెప్పలేక అమ్మ సతమతమయ్యేది. మేమేమో తప్పించుకు తిరిగేవాళ్లం.

రెండేళ్లు ఇలాగే గడిచాయి. రాధ సంసారం విషయం పాతబడింది. ఇంతలో మరో దుమారం. రాధ భర్త ఇంకో పెళ్లి చేసుకొంటున్నాడని.

"ఇప్పుడేం చెయ్యాలమ్మా" అని అమ్మనడిగాను. రాధను అడిగే ధైర్యం లేదు. మా ఏడాది సుందర్‌కు స్నానం చేయించి తెచ్చి టవలుతో తుడుస్తోంది రాధ.

అమ్మ నెమ్మదిగా అంది "విన్నావా రాధా. మీ అన్నయ్య ఏమి చెబుతున్నాడో?"

"విన్నాను"

"మనం ఊరుకోవటమేనా?" అన్నాను.

"ఊరుకోక చేసేదేముంది? నా దృష్టిలో ఆ వ్యక్తి లేడు. ఆయనకు సంబంధించిన విషయాలూ లేవు."

"అంటే బతికినంతకాలం మాకు ఊడిగం చేస్తూనే ఉంటావా? మా పిల్లలకు, వాళ్ల పిల్లలకు..."

సుందర్‌ని ఒడిలో కూర్చోబెట్టుకొని పౌడరు అద్దుతోంది. "ఎక్కడున్నా ఇంటి పనులు చేసుకోవలసిన దానినే. మనవాళ్లకు చెయ్యటం ఊడిగమెందుకవుతుంది?" కాస్త ఆగి, 'నాదృష్టిలో ఆ మనిషి ఎప్పుడో పోయాడు' అని అక్కడినుండి లేచి వెళ్లి పోయింది. అమ్మ అవాక్కయింది.

మరో రెండేళ్లు గడిచాయి. ఇరుగమ్మ, పొరుగమ్మకూడా రాధ మా ఇంట్లో ఉండటాన్ని చాలా సహజంగా తీసుకున్నారు. మా రాఘవకు పెళ్లయింది. వాడు అక్కౌంట్సు ఆఫీసరయ్యాడు. డిస్ట్రిక్ట్ హెడ్‌క్వార్టర్స్‌కు వెళ్లిపోయాడు. నాకూ ప్రమోషన్ వచ్చింది. హైదరాబాద్‌కు బదిలీ అయింది.

రాధను మాతోపాటే రమ్మన్నాం. అమ్మ వద్దంది. "ఇక్కడే ఉండనీరా. నీకు అక్కడ బోలెడు ఖర్చు. ఇక్కడ మేమెలాగో గడుపుకుంటాం. పొలంమీద వచ్చే దానితో ఇల్లు గడుస్తుందిలే."

"పై ఖర్చులకు నేను కొంత పంపుతానులే అమ్మా. రాఘవకు కూడా వ్రాస్తాను" అన్నాను.

"వద్దురా. వాడదోరకం. వాడి భార్యకూడా అంత కలివిడి మనిషి కాదు. వాళ్లనువాళ్లు పంపితేసరి. నీవు మాత్రం వాడికి రాయొద్దు?"

(మిగతా 13వ పేజీలో)

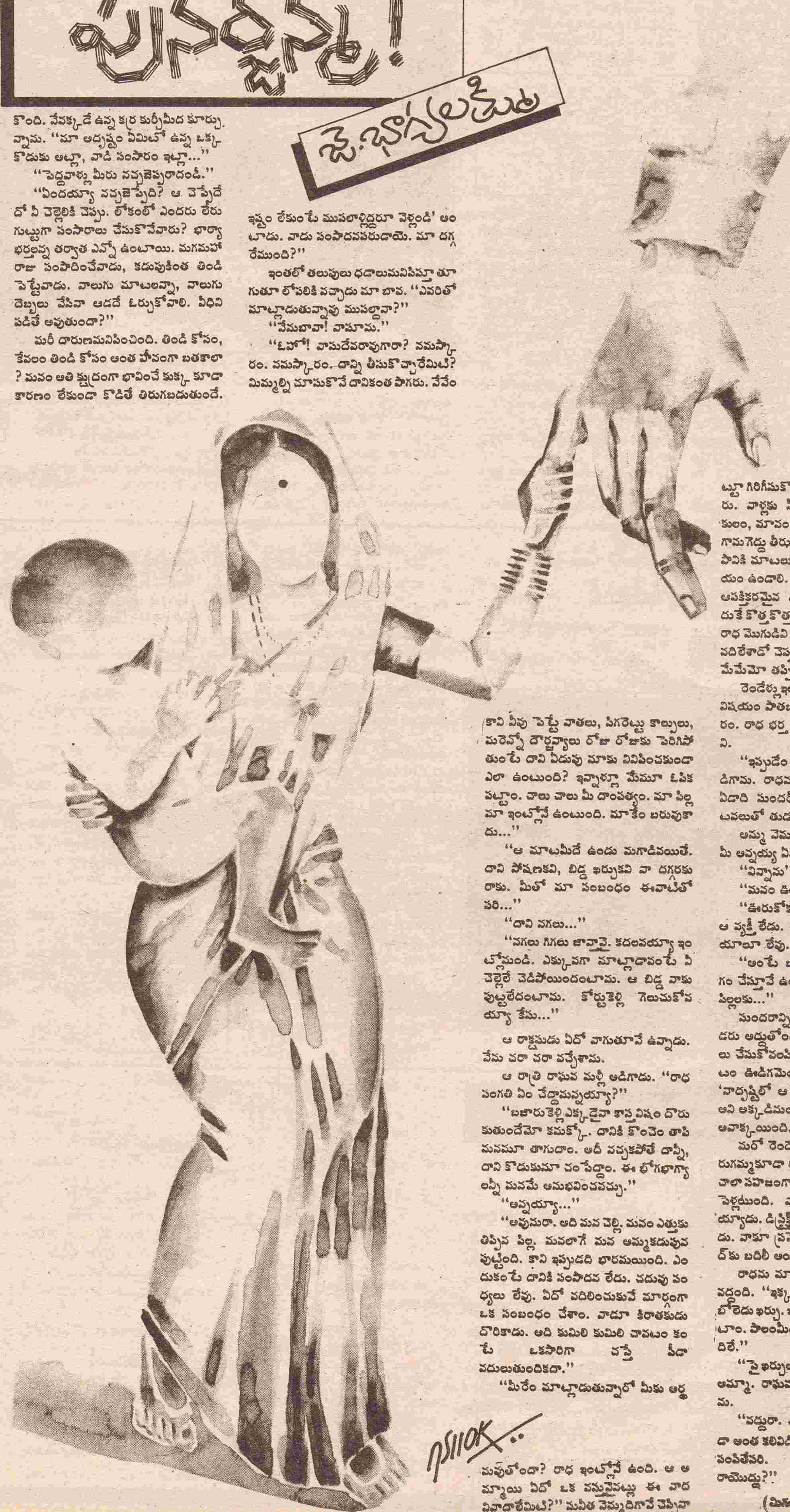

అంతర్జాతీయ దృష్టిని ఆకర్షించిన హైదరాబాద్ అమీనా!

47

పదకొండేళ్ళ అమీనాను రక్షించిన అమృతా అహ్లూవాలియాతో ఒక ఇంటర్వ్యూను టి.వి.లో టెలికాస్ట్ చేసిన కొన్ని గంటలలోనే కెనడాలో బెల్ట్ బ్రైడ్ అమీనా ట్రస్ట్ ప్రారంభమయ్యింది. సౌది అరేబియాకు చెందిన యాహ్యా అల్ సగీష్ అనే వృద్ధుడి కబంధ హస్తాల నుంచి అమీనాను ఇండియన్ ఎయిర్‌లైన్స్ రక్షించింది. ఈ విషయం దేశవ్యాప్తంగా సంచలనం సృష్టించడం తెలిసిందే. మంగళ, గురువారాలలో యాజ్ ఇట్ హాపెన్డ్ అంటూ టి.వి.లో ఇరవై నిముషాలు ప్రసారంచేసిన అమీనా విషాద గాథ చూసి కెనడా వాసులు, అమెరికన్లు కూడా కదిలిపోయారు. ట్రస్టుకు డాలర్లు కుప్పతెప్పలుగా రావడం ప్రారంభమయ్యాయి, అన్నారు అమ్రిత. ఈ విషయం నాకు అక్కడ ఉన్న మిత్రులు శ్రేయోభిలాషులు తెలిపారు. అని చెప్పారామె. జనం నాకు ఫోన్ చేసి డబ్బుకు సంబంధించి ఏం కంగారుపడాల్సిన పనిలేదు. దేశంలోకెల్లా ప్రతిభావంతుడైన లాయర్‌ను అమీనా కేసు వాదించడానికి నియమించమని చెబుతున్నారు, అన్నారు అమృత. నిస్సహాయురాలైన అమీనాకు మాత్రం చట్టం రక్షణ కల్పించాలని ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రజలంతా కోరుకుంటున్నారు. అమీనా విషాదగాథ వినగానే షాక్ తిన్నట్లు ఫీలయ్యారని కెనడాకు చెందిన టి.వి. ఇంటర్వ్యూయర్ క్రిస్టోఫర్ అమృతకు చెప్పారు. అయితే ఇక్కడ అమీనా రక్షణాలయంలో ఉందనీ, కోర్టులు ఆమెను ఎవరూ కలుసుకోవడానికి కూడా అనుమతించడం లేదని తెలిస్తే విస్తుపోతారని అంటున్నారు అమృత. అమీనాను కలుసుకోవడానికి అమృత పెట్టుకున్న దరఖాస్తును కోర్టు శుక్రవారం తిరస్కరించింది.

అమీనా ఇప్పుడు నన్ను తిట్టుకుంటూ ఉండవచ్చు. నే నే ఆమెను బలవంతంగా నారీనికేతన్‌లో బంధించి ఉంచానని ఆమె భావిస్తూ ఉండి ఉంటుంది. పాటియాలాలో అమీనా గృహనిర్బంధంలో ఉండగా ఆమె కడుపునొప్పితో బాధ పడుతుండటంతో అమృతా శుక్రవారం ఆమె కోసం మందులు, అలంకరణవస్తువులు బట్టలు కొనుగోలుచేశారు. అమీనా పట్ల ఎక్కువ బాధ్యతగా మానవతాదృక్పథంతో వ్యవహరించాల్సిందిగా అమృత్ జడ్జిలను కోరారు. కోర్టు వ్యవహారాలు చాలా కాలం తీసుకుంటాయి. నిజమేకానీ అమీనా ఎంతకాలం నారీనికేతన్‌లో ఉండాలని ఆమె ప్రశ్నిస్తున్నారు. అమృత అమీనాను తనతో ఇంటికి తీసుకువెళ్ళాలనే ఉద్దేశంతో ఉన్నారు. తనతో ఇంటికిరమ్మని అడిగితే అమీనా, మీరు నాకు పెళ్ళిచేసి పంపేస్తారా అని అడిగినట్లు అమృతా తెలిపారు. అమ్మానాన్నలను కలుసుకోవాలని ఆ పసి హృదయం తహతహలాడుతున్నట్లు అమృతా

అమృతా అహ్లూవాలియా

చెప్పారు. తన తల్లిదండ్రులు అమీనాబాధ్యతలుతను స్వీకరించడాన్ని పూర్తిగా సమర్థిస్తారని అమీనా అన్నారు. పసిపిల్లలకు నామకరణోత్సవం చేసినట్లుగా అమీనాకు కొత్తపేరు పెట్టాలని ఆమె నిర్ణయించుకున్నారు. ఆమెకు అంజు అనే పేరు పెట్టదలుచుకొన్నట్టు అమృత అన్నారు. ఆ పేరు చనిపోయిన అమృతా చెల్లెలి పేరు, అయితే అమీనా ముస్లింమతస్థురాలుకనుక ఆమెను అంజుమన్ అని పిలవదలుచుకున్నట్టు అమృతా అన్నారు. అమీనా రూపంలో మా చెల్లెలే మళ్లీ మాకుటుంబంలోకి వచ్చిందని భావిస్తున్నట్టు ఆమె చెప్పారు. అమీనాను వారి సాంప్రదాయాలకు అనుగుణంగా పెంచడానికి అమృతా నిశ్చయించుకున్నారు.

—ఊహ

తండ్రి, భర్తతో అమీనా

ఈ వారం కథ

(11 పేజీ తరువాయి)

మేమిద్దరం మా ఇద్దరి పిల్లలతో హైదరాబాద్ చేరుకున్నాం. ఓ సంవత్సరం ఇట్టే గడిచిపోయింది. అనుకోకుండా ఒక రోజు రాధ దగ్గరి నుండి ఉత్తరం వచ్చింది. పాపం దానికి ఉత్తరాలు వ్రాసే అలవాటు కూడా లేదు. కొక్కిరిబిక్కిరి అక్షరాలతో పది పంక్తులు వ్రాసింది. ఆ ఉత్తరం చదివి చాలా ఆశ్చర్యపోయాను. సునీతకిచ్చాను. సునీత ఏం మాట్లాడలేదు.

"అసలే ఇది ఒక సమస్య అయిందనుకొంటే మరో సమస్య సృష్టించేటట్లుంది" అన్నాను.

"సమస్య ఏముంది? కాస్త నింపాదిగా ఆలోచించండి. తను సమస్యకు పరిష్కారం చూపిస్తోంది."

"సునీతా! నువ్వు పట్టణం పిల్లవు. చదువుకొన్నదానివి. ఇప్పుడు మహానగరంలో ఉంటున్నావు. ఎంత గొప్పగానైనా ఆలోచించగలవు. మన చిన్న ఊరి గురించి ఆలోచించు. మన సమాజం, సంప్రదాయం, ఇరుగూ, పొరుగు... ఆ ఊళ్లోనే ఉండవలసిన అమ్మ... ఇంకా సునందకు పెళ్లి కావాలి. మంచికీ, చెడుకూ పలికే బంధువర్గం కావాలి..."

సునీత నన్నే వింతగా చూస్తోంది.

"ఏమిటలా చూస్తున్నావు?"

"ఇన్నాళ్లూ మీ గురించి నేనెంతో గర్వపడేదాన్ని. మీ మంచితనానికి పొంగిపొయ్యేదాన్ని. అందరిలా ప్రగల్భాలు పలకరు, చేసే మంచేదో చేసి చూపిస్తారనుకొనే దాన్ని. కాని ఇప్పుడు మీరు ఆలోచిస్తున్న తీరు... ఇంతేనా మీ గుండె బలం."

"నువ్వు ప్రాక్టికల్ గా ఆలోచించు. మొండితనాన్ని గుండెబలమనరు."

"నేను ప్రాక్టికల్ గానే ఆలోచిస్తున్నాను. రాధను మీరు చదివించలేదు. ఏదో విధంగా పెళ్లి చేశారు. చెప్పరాని, చెప్పుకోలేని బాధలకు గురవుతున్నప్పుడు అక్కడే ఉంచాలని చూసారు. తెగువ ఉన్నందున ధైర్యం చేసి వచ్చేసింది. సమాజాన్ని ఎదుర్కొంది. ఇన్నాళ్లకు తనను తనుగా ప్రేమించేవాడు పెళ్లి చేసుకోటానికి ముందుకొచ్చాడు. ఇంకేం కావాలి? ఎంత ప్రేమ ఒలకపోసినా ఆ ఇంట్లో రాధకున్న స్థానమేమిటి? ఇంక ముందు ముందు ఎన్ని మార్పులొస్తాయి. ఆమె భారాన్ని, ఆమె కొడుకు భారాన్ని నెత్తిన వేసుకొనే వాళ్లున్నారా? తనకంటూ ఒక ఇల్లు ఏర్పడుతుంది. ఇక ముందయినా సుఖపడుతుంది. మీ మీద ఎంత నమ్మకం లేకపోతే ఈ ఉత్తరం వ్రాస్తుంది?"

"ఎవరి అదృష్టాన్ని ఎవరు పాడుచెయ్యగలరు? కాకపోయినా ఆ అమ్మాయిని ఇంకా పై చదువులు చదివించాలనేది మాత్రం మరవకండి."

"అమ్మ ఏమంటుందో? పాతకాలం మనిషి..."

"మీ పిచ్చిగాని ఏ తల్లి కూతురి సుఖం కోరుకోదు? ఒకోసారి మనం పాతకాలం మనుషులనుకొనే వాళ్లే చాలా ఆధునికంగా ఆలోచిస్తారు."

నేను మూడు రోజులు సెలవు పెట్టి ఆ ఊరు వెళ్లాను. ఆ అబ్బాయిని కలిశాను. మ్యా

లు టీచరు. నాకూ నచ్చాడు. అతని భుజం తట్టి వచ్చేశాను ఇంటికి.

"అమ్మా, రాధ..."

"నాకు తెలుసురా" అంది అమ్మ. "ఎక్కడో ఒక చోట అది సుఖపడనీ. రాఘవకు తెలిస్తే దీన్ని తవ్విపాతేస్తాడు. ఇక్కడ చుట్టుపక్కలవాళ్లు ఛీ కొడతారు. కొన్నాళ్లే అదంతా. దాని బతుకు బాగుపడటానికి మనం ఆ మాత్రం మాటలు పడలేమా?"

అమ్మ ధైర్యానికి విస్తుపోయాను. హైదరాబాద్ వచ్చేస్తూ రాధ చేతిలో వెయ్యి రూపాయలు పెట్టాను. అది నా కాళ్లకు దండం పెట్టింది. "బదిలీ చేయించుకొంటారట" అంది. దాని తల నిమిరి వచ్చేశాను.

మరో పదిహేను రోజులకు రాఘవ నుండి ఘాటుగా ఉత్తరం వచ్చింది. "రాధ చచ్చినా బాగుండేది. ఇప్పుడైనా చచ్చినట్లే లెక్క. అందుకే శ్రాద్ధం పెట్టేస్తున్నాను..."